

СЬОГОДНІ – ЦЕ ЗАВТРА, ПРО ЯКЕ МИ ПОТУРБУВАЛИСЯ ВЧОРА

У статті йдеться про розвиток освітньої галузі міста Дніпродзержинська протягом останніх 10 років, акцентовано увагу на сучасних формах організації управлінської діяльності. Презентовано інноваційні напрями функціонування навчально-виховних закладів, результати співпраці міської влади, громадськості та навчально-виховних установ.

Ключові слова: оптимізація мережі навчальних закладів, профільна освіта, інклюзивна освіта, психолого-медико-педагогічна консультація, інтерактивні комплекси, самостійна фінансова діяльність, додаткові джерела фінансування.

**Ольга
БАШТАНЕНКО**

Начальник
Управління
освіти і науки
Дніпродзержинської
міської ради,
Заслужений працівник
освіти України

Дніпродзержинськ – освітній та інтелектуальний центр Дніпропетровщини. В місті сформовано оптимальну мережу навчально-виховних закладів (43 загальноосвітні навчальні заклади), а саме:

- 26 установ – середні загальноосвітні школи I-III ступенів;
- 2 гімназії (№ 11, 39);
- 1 технічний ліцей;
- 1 колегіум №16;
- 12 навчально-виховних комплексів (об'єднань) I, I-II, I-III ступенів;
- 1 навчально-реабілітаційний центр (обласного підпорядкування).

Позашкільною освітою охоплено понад 9 тис учнів, працюють 11 закладів позашкільної освіти, з них – 4 ДЮСШ.

У місті успішно працюють Дніпродзержинський державний технічний університет, інститут економіки та менеджменту імені С. Наливайка, 4 коледжі

– металургійний, фізвиховання, комерційний та індустріальний коледж державного вищого навчального закладу „Український державний хіміко-технологічний університет”; 3 технікуми – хіміко-технологічний, технолого-економічний, енергетичний; 2 училища – музичне й медичне. Дніпродзержинське медичне училище впродовж останніх років займає 2 рейтингове місце в Україні серед подібних установ.

Стабільно працюють 4 ПТНЗ:

- Вище професійне училище, в якому навчався Президент Республіки Казахстан Н.А. Назарбаєв, щороку приймає гостей, має музей профтехосвіти, готує молоду зміну для Дніпродзержинського металургійного комбінату;
- ПТНЗ № 15 – училище сфери обслуговування населення. Установа – переможець численних конкурсів серед країн СНД із різних видів підготовки молоді;
- ПТНЗ № 24 – будівельне училище, на базі якого з 2006 року працює перший в Україні навчально-практичний центр із вивчення но-

вих будівельних технологій фірми „КНАУФ”;

- Професійний ліцей – це перший в області та в Україні професійно-технічний заклад, який на підставі рішення міськвиконкому здійснює допрофесійну та професійну освіту учнів шкіл як освітній округ.

У Дніпродзержинську – близько 20 тисяч студентів, учнів системи профтехосвіти, більше 20 тисяч учнів шкіл, більше 9 тисяч дітей, які відвідують дошкільні заклади (це понад 20% від загальної кількості населення нашого міста).

В освітній галузі міста працюють більше 10 тис. працівників, серед яких: 500 – нагороджені знаком „Відмінник освіти України”, 5 заслужених учителів, 2 заслужені діячі науки та техніки України, 4 заслужені працівники вищої школи, 39 докторів наук і професорів, 180 кандидатів наук, доцентів, 6 академіків. Уся ця високопрофесійна когорта педагогів працює в 118 закладах освіти, з яких 11 – відносяться до освітнянської галузі, а 7 – до закладів культури.

Таким чином, управління освіти і науки здійснює безпосереднє керівництво 93 закладами освіти, координує роботу вищої школи та ПТНЗ.

Для найменших мешканців міста на сьогодні функціонує 52 заклади дошкільної освіти:

- 40 дошкільних закладів у м. Дніпродзержинську та смт. Карнаухівка;
- 3 заклади мають статус „дошкільний навчальний заклад – центр розвитку дитини”;

- 2 навчально-виховні комплекси „дошкільний навчальний заклад – загальноосвітній навчальний заклад”;
- працюють дошкільні відділення у 8 навчально-виховних комплексах.

Лише за останні 2 роки додатково у функціонуючих дошкільних закладах відкрито 28 груп.

Окремо хочеться звернути увагу на системну роботу управління освіти і науки щодо створення в місті освітньої мережі для дітей з особливими потребами, забезпечення наступності в цьому питанні та впровадження інклюзивного навчання.

Потреби дітей з особливостями розвитку дошкіль-

Відкриття дошкільних навчальних груп

ОДИН ІЗ СЕКРЕТІВ УСПІХУ ОСВІТЯНСЬКОГО КЕРІВНИКА

Близько познайомилася з Ольгою Миколаївною під час ІV літньої управлінської школи, присвяченої проблемам ІКТ, „Закарпаття – 2013”, яка проводилася Асоціацією „ВГУ” для керівників шкіл. Начальник управління освіти і науки Дніпродзержинської міської ради пані Баштаненко завітала туди не одна, а з групою директорів шкіл.

Бесіда „за круглим столом” проявила стиль спілкування між начальником і директорами: неабияка толерантність, повага один до одного, адекватне поцінування досягнень кожного зі своїх колег. На цьому фоні один за одним виростили зримі результати освітян тоді ще незнайомого мені міста Дніпродзержинська. Впало в око, як, представляючи своїх колег-директорів, Ольга Миколаївна пишалася результатами праці шкіл (учителів, дітей), які вони очолюють. Тож було відчутно: вони – дружна команда самодостатніх особистостей, які піддержавницькі розуміють місію освіти в країні, мають постійне бажання вчитися нового, володіти сучасними технологіями й методиками – це їх об’єднує, надихає і водночас спрямовує їх діяльність заради освітян, дітей.

Освітняни Дніпродзержинська – колективний член Асоціації „ВГУ”. Гасло цього колективу однодумців звучить так: „Від творчого директора через творчість учителя до творчої дитини!” Шановний читачу, у цьому номері журналу Ви маєте нагоду дізнатися про результати цієї творчої роботи.

Ольга ВИГОВСЬКА,
головний редактор журналу

Вітаємо!

Під час верстки номеру стало відомо, що Наказом Президента України від 30 листопада 2013 р. № 655/2013 „Про нагородження державними нагородами України з нагоди роковин підтвердження всеукраїнським референдумом Акту проголошення незалежності України 1 грудня 1991 року” *Ользі Миколаївні Баштаненко*, начальнику Управління освіти і науки Дніпродзержинської міської ради, **надано почесне звання „Заслужений працівник освіти України”.**

Ольго Миколаївно, прийміть наші щирі вітання!

З повагою, колектив редакції

ного віку задовольняє розгалужена система спеціальних дошкільних навчальних закладів. У місті працюють 14 спеціальних дошкільних установ, у яких діють 95 спеціальних груп для дітей різних нозологій.

Крім цього, запроваджено інклюзивне навчання дітей з особливими освітніми потребами на базі НВК №3, НВК „Гармонія”, СЗШ № 22, 40, у яких створено інклюзивні та спеціальні класи. Навчання таких дітей здійснюється також у 4 класах інтенсивної педагогічної корекції початкової школи в спеціальному навчально-виховному комплексі „дошкільний навчальний заклад – загальноосвітній навчальний заклад” №5 „Дніпряночка”.

Логічним і випереджальним кроком щодо повноцінного функціонування такої мережі було створення в 2007 році міської психолого-медико-педагогічної консультації, де ведеться системна інформаційно-аналітична робота. За допомогою комп’ютерної інформаційно-статистично-аналітичної програми „HELP” проводиться детальний аналіз якісного та кількісного складу діагностованих дітей, їх диференціація та домінування за видами порушень.

Відповідно до нормативних документів Міністерства освіти і науки України в місті організовано допрофесійне навчання та профільну освіту старшокласників. Досить успішно ці завдання реалізуються в межах **2 освітніх округів:**

- освітнього округу „Профорбіта”, центром

якого є Дніпродзержинський професійний ліцей, до якого залучені НВК № 3, 24, 34, СЗШ № 6, 10, 20, 31;

- навчально-науково-виробничого комплексу „Прометей”, який створено при Дніпродзержинському державному технічному університеті, до якого входять технічний ліцей, НВО-ліцей НІТ, гімназії № 11, 39, коледж № 16; НВК-ДАЛ № 15, НВК № 3, 13, СЗШ № 10, 12, 18, 22, 38, 40, 44, Дніпродзержинський індустріальний коледж Державного вищого навчального закладу „Український хіміко-технологічний університет”, Дніпродзержинський металургійний коледж, Дніпродзержинський економічний коледж ДДТУ, Дніпродзержинський технологічний коледж ДДТУ, Дніпродзержинське вище професійне училище, Дніпродзержинський професійний ліцей.

Таким чином, профільним навчанням охоплено 100% старшокласників.

Звичайно, утримання та перспективний розвиток освітньої галузі міста неможливо без реформування системи фінансового забезпечення установ освіти. Дніпродзержинськ у цьому плані зайняв авангардне місце ще в 1993 році, коли розпорядженням голови виконавчого комітету було внесено зміни до структури управління освітою міста, а закладам освіти надано фінансову самостійність. Ми маємо 20-річний досвід існування самостійної бухгалтерської служби в закладах освіти.

Координують роботу головних бухгалтерів спеціалісти централізованої бухгалтерії управління освіти і науки, за кожним з яких закріплено по 13 закладів освіти. Контроль за цільовим та ефективним використанням бюджетних коштів, матеріальних та фінансових ресурсів здійснює ревізорська група управління освіти і науки, яка складається з 3-х працівників.

Упровадження самостійної фінансової діяльності дало свої позитивні напрацювання: школи перейшли на організацію самостійного харчування дітей (харчоблоки прийняті на баланс шкіл, організовано закупівлю продук-

тів харчування, приготування гарячих сніданків, обідів). Як наслідок, гарячим харчуванням охоплено близько 80% учнів.

Другий важливий показник – залучення додаткових джерел фінансування на утримання установ освіти. Адміністрація закладів самостійно знаходить додаткові джерела фінансування в рамках чинного законодавства та без втручання управління освіти і науки використовує їх на розвиток закладу. Кошти місцевого бюджету зосереджені на захищених статтях видатків, капітальних видатках, реалізації проектів.

Самостійне фінансування дозволило зробити динамічні позитивні кроки щодо оновлення матеріально-технічної бази установ освіти, мотивувати опанування основ менеджменту керівниками закладів освіти, зміцнити співпрацю з батьками та громадськістю.

Управління освіти і науки активно вирішує питання створення умов для поетапного переходу до нового рівня освіти на основі комп'ютеризації навчання та впровадження ІКТ. Усі загальноосвітні школи забезпечено комп'ютерною технікою. В школах міста функціонує 59 комп'ютерних класів, у яких є 572 робочих місця з комп'ютером, загальна кількість комп'ютерів – 930. До мережі Інтернет підключено всі заклади освіти. В навчально-виховному процесі використовується 637 педаго-

У навчальному кабінеті

гічних програмних засобів (ППЗ), функціонують 32 інтерактивні комплекси.

Для реалізації обласного проекту „Дніпропетровська обласна освітня мережа” в Дніпродзержинську створено єдину інформаційно-аналітичну базу установ і закладів освіти на основі програмного комплексу „КУРС: Освіта”, що забезпечило повну автоматизацію управлінської діяльності та навчального процесу. Завдяки цьому порталу було об'єднано всі навчальні заклади міста в єдину систему. Через систему „Мої знання” організовано ведення електронних журналів і щоденників.

До реалізації Національного проекту інформатизації освіти „Відкритий світ” з 2012 року

долучені НВО-ліцей НІТ, колегіум №16, СЗШ № 23, 25, 30.

Також забезпечено впровадження унікального проекту „Класна оцінка”, направлено на підвищення рівня освіти дітей завдяки доступу до кращих педагогічних напрацювань і створення системи безперервної освіти через організацію єдиного навчально-виховного простору навчальних закладів. 24 учні з числа дітей-інвалідів та тих, що потребують індивідуального навчання на дому, залучені до впровадження науково-педагогічного проекту „Обласна електронна школа „Школа відкрита для всіх”.

Усі навчальні заклади Дніпродзержинська створили персональні інтернет-сайти. Дошкільні заклади підключені до проекту „Курс: Дошкілля”. З 1 грудня 2012 року запроваджена електронна реєстрація в заклади дошкільної освіти, завдяки якій батьки можуть заздалегідь обрати місце для своєї дитини.

У межах регіонального проекту „Новий Дніпропетровщина – новий стандарт освіти” педагогічні колективи навчально-виховних закладів успішно здійснюють **експериментальну діяльність**:

- на *Всеукраїнському рівні* – 16 закладів: НВО-ліцей НІТ академічний ліцей №15, гімназія № 39, технічний ліцей, ЗНЗ № 4, 7, 8, 13, 20, 26, 32, 35, 37, НВК „Гармонія”, ДЕЦ (директори: Сбоева Л.І., Сачава Н.М., Занегіна С.Л., Наказний М.О., Клімова Н.А., Лисенко М.І., Занегін В.О., Єфремова Л.С., Сухракова Л.Ф.,

Фахівці управління освіти і науки міської ради

Розумна В.М., Сокур-ренко Л.В., Весела Л.П., Бичко С.І., Баранова В.І., Вінник А.В., Гаврилюк А.І.);
 • на обласному рівні – 9 закладів: технічний ліцей, НВО-ліцей НІТ, гімназія № 39, СЗШ № 44, 19, 23, 25, 30, колегіум № 16 (директори Наказний М.О., Сбоева Л.І., Занєгіна С.Л., Загородня Л.І., Сухракова Л.Ф., Школяр Л.А., Онищенко Т.Я., Кардашова І.В., Буй В.В.).

З 1 вересня 2013 року розпочали експериментальну діяльність за Всеукраїнським науковим проектом „Росток” з СЗШ (№ 5, № 22, колегіум № 16).

Спільно з Університетом менеджменту освіти Національної академії педагогічних наук України було розпочато регіональний педагогічний експеримент „Педагогічна майстерня впровадження здоров'язберезувальних технологій в екологічному освітньому просторі Дніпродзержинського регіону”. До цієї наукової експериментальної діяльності на умовах наступності та безперервності залучено ДНЗ № 21, 30, 37; ЗНЗ № 4, 7, 8, 13, 19, 20, 26, 32, 35, 37, НВК „Гармонія”; Дитячий екологічний центр; Дніпродзержинське медучилище, Дніпродзержинський державний технічний університет.

Пишаємося тим, що нашими вчителями розроблено власні навчальні програми, посібники, підручники, які отримали гриф Міністерства освіти і науки України; інноваційний досвід окремих педагогів та колективів неодноразово

висвітлювався на шпальтах фахових журналів та газет.

Лише на IV Міжнародній виставці „Сучасні заклади освіти 2013”, що проходила в м. Києві, взяли участь 22 освітні установи міста: технічний ліцей, НВК № 3, 7, 13, 36, колегіум № 16, гімназія № 39, СЗШ № 4, 8, 12, 19, 22, 23, 25, 28, 30, 35, 44; ДНЗ № 3, 24, 37, НВК № 5. За вагомий внесок у розвиток національної освіти золотою медаллю виставки нагороджено колектив колегіуму № 16 (директор Буй В.). За активне впровадження інноваційних технологій та реформування регіональної освіти методичний кабінет управління освіти і науки нагороджено золотою медаллю цього поважного зібрання. Всього за участь в модернізації освіти України, активну інноваційну діяльність установи освіти міста отримали 3 бронзові медалі, 9 срібних, 4 золотих Міжнародної виставки „Сучасні заклади освіти”, три з яких отримало Управління освіти і науки міста в 2012 та 2013 роках.

У рамках святкування 95-річчя видатного українського педагога В.О. Сухомлинського в закладах освіти проведено педагогічні читання, науково-практичні конференції, зустрічі з колективом Павлишської СЗШ та здійснено участь у педчитаннях у м. Донецьку.

Успішно розвиваються інтеграційні напрями діяльності управління освіти і науки. Так на запрошення Всеукраїнського товариства „Знання”, за підтримки МОН України,

Директор школи, ліцею, гімназії № 5 2013

Національної академії педагогічних наук уперше наше місто взяло участь у Міжнародній виставці „Освіта за кордоном”.

Що стосується міжнародної діяльності, то в рамках програми „Польська осінь у Дніпродзержинську” проведено зустріч із Консулом Польщі в м. Харкові Яном Гранатом, уперше підписано угоди про співпрацю між Краківським економічним університетом і навчальними закладами міста (колегіумом № 16, гімназіями № 11, 39, НВК № 34, 36).

У рамках програми „Освіта в Європі” разом із Всеукраїнською організацією „Євростудент” на базі колегіуму № 16 для учнів випускних класів відкрито курси з вивчення польської та чеської мов.

Приємно, що й *позашкільна освіта* міста теж перебуває на етапі якісного оновлення, пошуку шляхів розвитку. Лише гуртківці Центру позашкільної роботи та дитячої творчості взяли участь у 15 міжнародних, 27 всеукраїнських, 35 обласних конкурсах.

Юннати Дитячого екологічного центру працюють в інноваційному навчально-методичному мультимедійному комплексі „Зелений пакет” (проекти ОБСЄ в Україні).

Вихованці дитячих спортивних шкіл міста у складі збірної команди області стали золотими та срібними призерами чемпіонату України з боксу, стрибках на акробатичній доріжці, греко-римської боротьби; учасниками чемпіонату Європи, світу з боксу, гандболу, веслування на байдарках і каное, тхеквондо.

З 2010 року в місті започатковано проведення благодійної акції „*Хай душі любові не бракує*”, яка проходить у декілька турів. Дошкільні установи міста готують яскравий, цікавий гала-концерт силами вихованців. Кошти, вилучені за проведення концерту, спрямовуються на розвиток дошкільної мережі міста. В акції завжди беруть участь усі заклади освіти міста, громадськість, підприємці, представники органів виконавчої влади.

Іншою нашою гордістю є участь у Всеукраїнському проекті *МАЙДАН-S*, яка була вмотивована бажанням допомогти дошкільнятам. За підтримки мера міста Сафронова С.О., за безпосередньої участі заступника міського голови з питань діяльності виконавчих органів міської ради, директора департаменту молоді та спорту міської ради Павлюка С.М. у місті організовано досить активну діяльність у даному напрямку.

Ще дуже багато визнань та досягнень можна перелічити про освітню галузь міста. Спираємось на історію, реально оцінюємо проблеми сьогодення, прямуємо в майбутнє...

Ольга Баштаненко

Сегодня – это завтра, о котором мы позаботились вчера

В статье идет речь о развитии образовательной отрасли города Днепропетровска в течение последних 10 лет, акцентировано внимание на современных формах организации управленческой деятельности. Презентованы инновационные направления функционирования учебно-воспитательных заведений, результаты сотрудничества городских власти, общественности и учебно-воспитательных учреждений.

Ключевые слова: оптимизация сети учебных заведений, профильное образование, инклюзивное образование, психолого-медико-педагогическая консультация, интерактивные комплексы, самостоятельная финансовая деятельность, дополнительные источники финансирования.

Olga Bashtanenko

Today – it is tomorrow which we took care of yesterday

Author informs in this article about development of educational branch in town Dnepropetrovsk through last 10 years, and focuses our attention on organizing contemporary forms of management activity; demonstrates innovative directions of function teaching and educational institutions, results of cooperation city regulatory bodies, community, and teaching and educational institutions.

Key Words: optimization a system of educational institutions, specialized education, inclusive education, counselling-medical-pedagogical consultation, interactive complexes, independent financial activity, additional financing sources.